

Yazıkların Oğulları

Hasan EJDERHA

Sonbaharın hüznü ile sarı yaprakların kapladığı toprak yolda ilerlerken çok keyiflenmiş olacağım ki, İbrahim Özerli'ye takılıyorum

- Hele söyle İbrahim biz şu anda ne yapıyoruz? İbrahim:

- Okan Hoca söylesin Hocam.

Okan Hoca itiraz ediyor.

- Olur mu? İbrahim Bey'in eşi beden eğitimi okutmanı, bu spor işini en iyi o bilir.

Fatma Hanım,

- Anlaşıldı hocam siz bu sporun adına taktınız. Traking.

Ben keyiflenmeye devam ediyorum.

- Traking mi, trakink mi? Yani g ile mi bitiyor k ile mi? Traking derken g ile r arasında ı var mı? Bunlar önemli şeyler. Tartışılması ve sonuca bağlanması gereken konular.

Fatma Hanım'ın niyetimizi anlaması gecikmiyor.

- Siz bu önemli konuyu tartışa durun, diyerek ileride yürüyen hanımlar ve çocuklara ulaşmak üzere adımlarını sıklaştırıyor.

Yol kıyısında eğreti bir şekilde duran "Yazıklar Köyü" levhası dikkatimi çekiyor.

- Of yazık. Ya da yazıklar olsun. Ne üzücü bir köy değil mi? diyorum.

Okan Hoca:

- Ne iş abi, bugün her kelimeye takıyor ve ne edip ediyor, takılacak bir kelime buluyorsun. Hayret ya! Sizden tabiatla ilgili, taş, kuş, çocuk, çiçek, ot ve böcekle ilgili, şiiriyetli cümleler duyacağımı düşünmüştüm yürüyüşe ilk başladığımızda.

- Ama görmüyor musun Okan Hoca! “Yazıklar Köyü” bu ne şimdi? Bunun karşısında yazıklanmayı da ne yapayım?

Virajı tam dönmüştük ki, köpeklerin bize doğru havlamaları, bir köye yaklaştığımızı anlattı. Bizim de yüreğimiz ağızımıza geldi kelimenin tam manasıyla. Hele ki çocuklar çiçek-böcek derken, bizden epey geride kalmışlardı da, daha ileri bir korku problemi yaşamadan atlattık. Zaten gür bir sesin çağırması ile de köpekler oldukları yerde duraklayıp geri döndüler. Sonra da aynı ses, “korkmayın, korkmayın gelin!” diye bize seslendi.

Önce bir pirifânidir herhâlde diye aklımızdan geçirip, sonradan yaşının 101 olduğunu öğrendiğimiz, köpeklerden bizi kurtaran dedenin yanında bir miktar kalıp, hâlini hatırlı sormadan edemedik. O kadar tatlı ve akça-pakça bir dedeydi ki. Pirifâni bir ihtiyar, ihtiyar olmasına da; tatlı dili, çok güzel konuşması bir yana, elinde kalınca bir kitap ile minderin üzerine yanı üstüne uzanmış dinç hâline de oldukça şaşırdık doğrusu. İçimizde kırk-ellisinde olanlar kendini genç, daha aşağı yaşta olanların ise çocuk hissetmemesi işten bile değildi ihtiyarı görünce.

O kadar iyi bir dili vardı ki; ne bir ağız, ne bir şive, tam Türkçe konuşuyor, cümle kurarken hiçbir kelimeyi yarım telaffuz etmiyordu. Yaşına göre ciddi manada yeni kitaplar okuduğu ve dopdolu bir olduğu hemen anlaşılıyordu. Önce emekli öğretmen falandır diye geçirdim aklımdan. Sonra, hepimiz etrafına toplanıp oturunca ve sohbet koyulaşınca anlaşıldı ki, bu dağ başında bir münevvere rastlamıştık.

Epey sohbet ettik; yazı, kitap konuştuk.

Hiçbir memuriyetinin olmadığını, ilkokulu bile bitirmediğini, okumayı asker ocağında, onun tabiri ile “Ali Okulu”nda öğrendiğini duyunca gerçekten çok şaşırdım.

Öyle ilginç kitaplar okumuştı ki, bütün dünya klasiklerinden tutun da, bütün önemli Türk romanlarına, günümüzde yeni çıkan önemli kitaplara kadar okumadığını bırakmamıştı.

En çok da; “Bergson’da var bilirsin” diye bir cümleye başlıyordu ki, şaşkınlığımdan ne anlattığını bile duymadım.

Sanki Cemil Meriç’in Nietzsche’den bahsederken; yakın birinden bahsediyormuş gibi, “deliydi hazret” diye başlayıp, Nietzsche’yi anlatmasının rahatlığı ve konusuna hâkimliği vardı.

En sonunda dayanamadım sordum.

- Neden, sebep neydi, niçin okudun?

Tatlı bir tebessümle bana baktı. Bakışlarındaki “bir okuryazar olarak sen deme bari bunu” ifadesini; sanki kelimelerle telaffuz etmişçesine anladım. Sürekli geriye doğru kayan yastığa dirseğini daha bir yerleştirdikten sonra,

- Bu soruyu çok soran oldu bana. Aslına bakarsan içlerinden çoğu da haklıydı. Haklıydı diyorum, çünkü hak verdiklerim; çoğu ders kitabından başka bir kitap görmemiş öğretmenlerdi.

Yüzüm kıpkırmızı olmuştu. Yarı şaka yarı ciddi. Aslında ciddi;

- Tamam, ben dersimi aldım. İnceden attığın tokadı da yedim. Haklısın hiç niye okudun denir mi? Tamam teslim oluyorum, dedim.

İki eli arasına yüzümü alıp yanaklarımı sıvazladı.

- Yok, sana bir şey dediğim yok. Sen, ne gerek vardı da okudun demedin ki. Sadece sordun merak saiki ile. Benim sözüm başkalarına ve böylelerini sen de bilirsin, dedi.

- Okuma hikâyem, aslında benim çocuklarımın ve dolayısıyla bu “Yazıklar” obasının okuma hikâyesi bir garip. Vaktiniz varsa anlatayım.

Bir delikanlının çay tepsisi elinde bize doğru yaklaştığını görünce;

- Bak çaylarımız da geldi. Anlatayım size bizim okuma hikâyemizi. Çok gülünecek bir hikâye ama olsun. Aslında buna ilahî takdir demenin daha doğru olduğunu hikâyeyi anlatınca siz de anlayacaksınız.

Sanki o günlere gitmiş gibi, yüzünü acı ile karışık bir tebessüm kapladı. Çayından bir yudum aldıktan sonra söze başladı.

- Haruniye Köy Enstitüsünün yeni açıldığı yıllardaydı. Çevre köylerden okula öğrenci kaydetmek için öğretmenler ellerinden geleni yapıyorlar. Onların çabasının kat kat fazlası bir çaba ile de köylüler çocuklarını okula yazdırmamak için direliyorlardı. Ben de onlardan biriyim. Malumunuz iş gücü. Dört çocuğun varsa, en büyüğü senin yanında tarlada, onun küçüğü davarın arkasında, bir küçüğü oğlakların, en küçüğü de getir götür işleri... Evde on çocuk da olsa, onunun da ayrı ayrı işler var.

İşte o günlerde, zaten öteden beri dedelerimizden kalma geleneksel anlaşmazlığımız olan birisi köye muhtar oldu. Muhtar olmasıyla da, çocuklarında, kardeşlerinde bir şımarıklık bir şımarıklık değme gitsin. Uzatmayalım bir gün, muhtarın kardeşinin çocuklarından birisi bizim asmayı taşlarken, tuttum kulağından “oğlum hiç asma taşlanır mı yazık değil mi?” dedim, sonra da bıraktım. Çocuk babasına gider ağlayarak, babası da abisi muhtara.

- Abi yeter artık şu düşmanlarımız çok olmaya başladı, ne ediyorsan et, der.

Muhtar da;

“Ben onlara yapacağımı bilirim. Sen kafanı yorma. Bu adamın bütün çocukları okula gitme yaşında değil mi. Çocuklarının hepsini yazdırırım okula. Belasını bulsun.” der kardeşine.

Dedenin bu seferki dalgın hâlinde ve gülümsemesinde acı yerini, hoş bir gülümseme almıştı.

Muhtar dediğini yaptı.

Jandarmaya ve okul yetkililerine gider, bizim çocukların dördünü de bir güzel kaydederler okula. Gerçekten mahvolmuştuk. Çocuklar okulda yatılı, bir karı bir koca kalakalmıştık evde. Hatta köy halkı bile kınamıştı muhtarı. “Bu kadar da olmaz ki canım! Düşmanın diye bir adama bu kadar da kötülük edilir mi pes doğrusu, yazık oldu adamlara” dediler. Hatta muhtarın bu yaptığından sonra, sonraki seçimlerde oy vermeyenler bile oldu.

O yıllardan sonra bizim oğlanların köye gelip gidişlerinde herkes acıyarak baktılar çocuklara ve “Yazıkların Oğulları” geldi. “Yazıkların Oğulları” gitti, derken bizim ailenin adı “Yazıklar” olup çıkmıştı.

Ben o yıllarda okumaya başladım. Nerdeee... O zamanların edebiyat hocaları. Her hafta sonu çocuklar köye bir kitap ile gelirlerdi. Hikâye, roman aklına ne gelirse...

Şimdi üniversitede hoca olan benim en küçük gelir gelmez kitabını okumaya başlar, hangi kitabı getirmişse, gece gündüz okuyup bitirirdi. Kitap elinden düşer düşmez ben alırdım.

Hızlı davranmak gerekiyordu.

Çünkü kitaplar pazartesi yeniden okula gidecek. Cumartesi, pazar ne okursan o. Bazen başladığım bir kitabın yarım kaldığı bile olurdu bu yüzden.

İlk zamanlarda hikâye ve romanlar okumak çok hoşuma gidiyordu. Her kitapla yeni bir dünya ve yeni insanlar tanımak, anlatılamaz derecede mutlu ediyordu beni.

Derken ben kitap almaya başladım, çocuklar getirdi derken okumaya daha hızlı başladık. Bilahare de ilçeye kütüphane kuruldu. Allah gani gani rahmet etsin. Bir kütüphane müdürü vardı. O da köy enstitüsü mezunu. Asıl mesleği öğretmen ama kütüphane müdürlüğü yaptı.

Bana bir kart çıkartmıştı ve üyesi olmuşum kütüphanenin.

On beş-yirmi yıl aralıksız okudum. Batı klasikleri, Rus romanları, Hint edebiyatı, İslami eserler derken, bende külliyat ve divan okuma merakı hasıl oldu bir ara.

Hoş, çok külliyat da yok aslında.

Biz en iyisi bir yazarın bütün eserleri diyelim.

Şimdi de torunların falan getirdikleri kitabı okumaya çalışıyorum. Okumaya çalışıyorum diyorum çünkü gözlerim artık iyice kaldı.

“Yazıklar Köyü”ne de gelince. Zaten kısmen anlattım.

Daha sonra buradan yol geçti.

Köylülerle zaten tadımız kalmamıştı.

Tarlamızın ve bahçemizin çoğu da burada olunca, biz de evi buraya yaptık. Kardeşlerim, yeğenler derken, küçük bir köy olduk.

Gördüğün gibi köyün adı “Yazıklar Köyü”, bize ise “Yazıkların Oğulları” derler. Şükürler olsun çocukların hepsi yüksek tahsil yaptılar. Hâlâ da okumaya devam ediyorlar. Ama uzun zamana kadar bizim çocuklar ve torunlardan başka okuyan olmadı bu çevre köylerde.

- Çok yazık olmuş sizin aileye değil mi amca? dedim.

O da gülerek.

- Yazık oldu evet. Elhamdülillah hepsi okuyup adam oldular.